NORSK OLJEMUSEUM ÅRBOK 2005

NORSK OLJEMUSEUM

Stiftelsen Norsk Oljemuseum

Årsmelding 2005

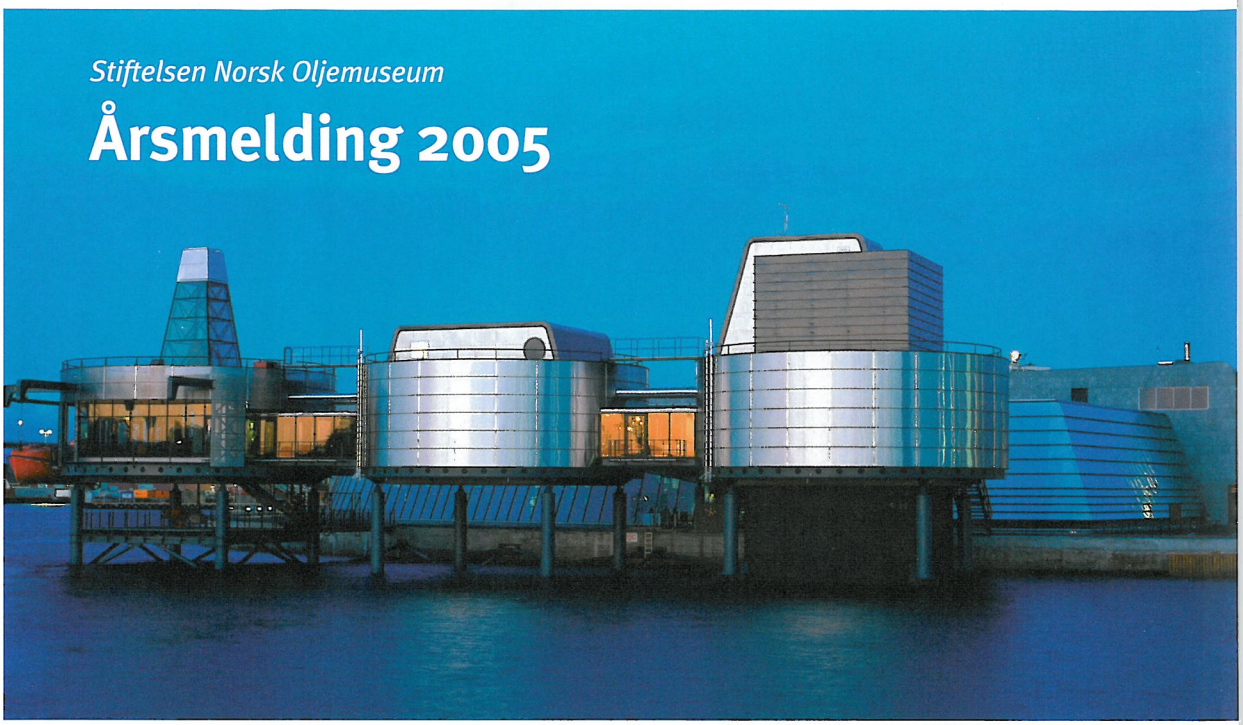

Norsk Oljemuseum er en stiftelse med formål å være et nasjonalt senter for formidling av informasjon og kunnskap om petroleumsvirksomhetens utvikling og betydning for det norske samfunn. Museet skal både samle dokumentarisk materiale og drive utstillings-, publiserings- og annet undervisnings- og opplysningsarbeid om petroleumsvirksomheten og dens virkninger på det norske samfunn.

Driften av museet finansieres gjennom en kombinasjon av egne inntekter, fondsmidler og offentlige tilskudd. Driftstilskuddet fra staten v/Olje- og energidepartementet har økt gradvis etter hvert som startkapitalen fra det statlige driftsfondet er blitt uttømt. Tilskuddet over statsbudsjettet, kombinert med det årlige driftstilskuddet fra Stavanger kommune og etableringen av sponsorfondet, er helt avgjørende for å skape forutsigbare økonomiske rammevilkår for museets utvikling og drift.

Driftsåret 2005 ga et samlet besøkstall på 67.334 gjester. Dette er en markert nedgang fra 2004 da vandreutstillingen «Dødelige dinosaurer» resulterte i rekordbesøket på 93.582 gjester. Likevel representerer 2005-tallene en positiv økning på 10-15 % fra de to foregående årene 2002 og 2003. Helt siden åpningen i 1999 har Norsk Oljemuseum vært det best besøkte museet på Sørvestlandet.

Den positive utviklingen innen dokumentasjon og forskning har også fortsatt med oppstart av flere nye prosjekter. Dette innebærer både nye faglige utfordringer og inntektsmuligheter for museet. I løpet av året er det både realisert og arbeidet med utviklingen av flere nye utstillingsprosjekter.

Styret

Styret i Stiftelsen Norsk Oljemuseum har i 2005 hatt følgende sammensetning:

Styremedlemmer	*Varamedlemmer*
Finn Roar Aamodt, styreleder, *Petroleum/næringsliv*	Maiken Ims
Lars A. Myhre, nestleder, *Stavanger kommune*	Aina Hauge
Arild Nystad, *Olje- og energidepartementet*	Farouk al-Kasim
Kristine Gramstad, *Rogaland fylkeskommune*	Nils Terje Oma
Bjørn Vidar Lerøen, *Petroleumsbransje/næringsliv*	Wenche Skorge
Linda Bernander Silseth, *Kultur/utdanning/forskning*	Unni Lyngved
Anders Haaland, *Kultur/utdanning/forskning*	Bjørn Djupevåg
Kristin Øye Gjerde, *Museets ansatte*	Ingrid Hart

Det er avholdt tre styremøter i perioden. Styret er blitt jevnlig orientert om alle vesentlige forhold knyttet til museets drift. I henhold til vedtektene ble det i løpet av høsten 2005 oppnevnt nye medlemmer til museets styre. Det nye styret ble konstituert på styremøte 23. november. Funksjonstid for leder og nestleder er to år om gangen. Museets styre for perioden 2005-2007 vil ha følgende sammensetning:

Per Terje Vold, styreleder, *Petroleumsbransje/næringsliv*	Maiken Ims
Lars A. Myhre, nestleder, *Stavanger kommune*	Aina Hauge
Arild Nystad, *Olje- og energidepartementet*	Farouk al-Kasim
Kristine Gramstad, *Rogaland fylkeskommune*	Nils Terje Oma
Bjørn Vidar Lerøen, *Petrolemsbransje/næringsliv*	Wenche Skorge
Anne Selnes, *Kultur/utdanning/forskning*	Odd Folke Topland
Anders Haaland, *Kultur/utdanning/forskning*	Bjørn Djupevåg
Jørn Bjerga, *Museets ansatte*	Kari Meek

Personale og arbeidsmiljøforhold

Museet har opplevd gradvis stigende aktivitet de siste årene. Dette har medført en forsiktig økning av personalinnsatsen på noen områder, hovedsakelig knyttet til publikumsmottaket og prosjektrelaterte oppgaver innen dokumentasjon og forskning. Den samlede arbeidsinnsatsen ved museet har dermed økt fra ca. 19 årsverk i 2004 til ca. 20 årsverk i 2005, fordelt på 19 faste stillinger og nødvendig ekstrahjelp. I tillegg til dette kommer ett til to årsverk som sivilarbeidere. Det har gjennom hele perioden vært liten grad av utskiftninger i personalet. Balansen mellom kjønnene er god, både når det gjelder antall ansatte og i fordelingen på ulike typer stillinger.

Arbeidsmiljøet ved museet anses som godt. Sykefraværet for 2005 var 5,6%. Museet er en såkalt IA-bedrift gjennom tilslutning til samarbeidsavtalen med Trygdeetatens arbeidslivssenter om «et mer inkluderende arbeidsliv». Virksomheten tilstreber å gi positive ringvirkninger til det ytre miljø. Styret er ikke kjent med negative miljøvirkninger av virksomheten.

Dokumentasjon og forskning

En av museets hovedoppgaver er å dokumentere den norske oljehistorien gjennom å lete fram, bearbeide og lagre relevant historisk kildemateriale. Til dette arbeidet hører bibliotekets boksamling, diverse arkivmateriale, foto og film fra oljevirksomheten, gjenstandssamlingen, samt dokumentasjons- og forskningsprosjekter. Museet har de siste årene arbeidet bevisst med å styrke denne delen av virksomheten.

Hovedtyngden av museets arbeid innenfor dokumentasjon og forskning er knyttet til definerte prosjekter som i sin helhet er finansiert av eksterne oppdragsgivere. Museet har nå en portefølje på tre slike hovedprosjekter som alle har en varighet på to til tre år. Disse prosjektene er:

• «Kulturminne Frigg» – et dokumentasjonsprosjekt om Frigg-feltet i Nordsjøen der produksjonen ble nedstengt høsten 2004. Dette prosjektet bygger på erfaringer og metodeutvikling museet har fra Ekofisk-prosjektet som ble avsluttet i 2005. Oppdragsgiver er Total Norge E&P.

• «Kulturminneplan for petroleumssektoren» – et prosjekt som har til formål å kartlegge og evaluere kulturminneverdier knyttet til installasjoner på norsk kontinentalsokkel. Dette skal bidra til å gi en helhetlig oversikt og komme med anbefalinger om gjennomføring av framtidige dokumentasjonsprosjekter. Prosjektet finansieres gjennom tilskudd fra Olje- og energidepartementet, Oljedirektoratet og Oljeindustriens Landsforening.

• «Nordsjødykkingen og pionerdykkerne» – et forsknings- og formidlingsprosjekt museet utfører på bakgrunn av et mandat formulert av kommunalkomiteen på Stortinget i tilknytning til behandlingen av St.meld. nr. 47 (2002-2003) om gransking av pionerdykkernes forhold i Nordsjøen. Oppdragsgiver er Arbeids- og sosialdepartementet. Prosjektet skal resultere i både et historisk bokverk og en utstilling om temaet.

Samlet bidrar disse tre hovedprosjektene til en betydelig faglig aktivitet ved museet, samtidig som inntektene og tilskuddene gir et verdifullt økonomisk bidrag til å dekke deler av museets kostnader.

Museet søker hele tiden å oppdatere biblioteket med relevant faglitteratur. Antallet publikasjoner i boksamlingen ble i 2005 økt med 247 titler til 4769. I tillegg består museets samling av 763 titler tidsskrifter, bedriftsblader og årsmeldinger, 2600 registreringer av brosjyrer og annet materiale og 51.463 registrerte avisklipp og pressemeldinger.

Museets samlinger er registrert i digitale databaser. Bøker og tidsskrifter er registrert i BIBSYS. Høsten 2005 ble det installert to nye databaserte registreringssystem: ASTA ble tatt i bruk for arkivmateriale, mens data knyttet til foto, film og gjenstander ble konvertert til PRIMUS. Samlet digital lagringskapasitet er betydelig utvidet. Samlingen av foto og filmer øker

gradvis gjennom både gaver og dokumentasjonsprosjekter. Samlingen inneholder ca. 31.000 foto og 1000 filmer og video. Så langt er ca. 10.000 foto registrert og digitalisert i museets database. Museet har registrert 2310 gjenstander og deler av gjenstander.

Det er en utfordring at museet ikke disponerer personalressurser til å dekke grunnleggende arkivfaglige behov. For å bøte på dette ble det i løpet av 2005 utviklet et samarbeid med konsernarkivet i Statoil. Dette har resultert i kartlegging og ordning av museets arkivsamlinger. Samarbeidet med Statoil omfatter også foto og film og vil fortsette i 2006.

Museets samlede lagersituasjon er ikke tilfredsstillende. Per dato disponerer vi to lagerfasiliteter for gjenstander og ulike typer arkivmateriale og rekvisita. Det ene er lagrene i fjellhallene på Åmøy (480 kvm.) som disponeres gjennom et samarbeid med fylkeskommunen. Det andre lageret er et leieforhold i Dusavik (400 kvm.) der museet i tillegg disponerer et utendørs areal til store gjenstander. Lageret i Dusavik er i praksis fullt, mens lagrene på Åmøy framdeles har en viss kapasitet for mindre gjenstander. På lengre sikt er situasjonen uholdbar, både når det gjelder kapasitet og tilgang til arealer og teknisk utstyr til rengjøring, restaurering og konservering. Som en følge av dette har museet i 2005 startet et arbeid for å vurdere hele lagersituasjonen og utrede en mer permanent løsning med et langsiktig perspektiv. Det ligger en stor utfordring i å framskaffe økonomiske ressurser til en slik oppgradering.

Utstillinger og vitensenter

Utstillingsåret 2005 ble innledet 31. januar med åpning av den temporære utstillingen «Kulturminne Ekofisk». Dette markerte fullføringen av dokumentasjonsprosjektet om Ekofisk-feltet som museet har ledet gjennom årene 2002-2004. Prosjektet er utført i samarbeid med Riksantikvaren, Statsarkivet, Nasjonalbiblioteket og ConocoPhillips. Dokumentasjonsprosjektet er også tilgjengelig via nettstedet www.kulturminne-ekofisk.no. Utstillingen og nettstedet viser et bredt spekter av Ekofisk-historien og forteller om feltets utvikling og milepæler, tekniske nyvinninger, merkedager, ulykker, arbeidskultur og samfunnsregnskap. Her finnes også en rekke intervjuer, artikler, radioprogram, filmklipp, fotografier, kart og tekniske tegninger. Utstillingen presenterer også fem kortfilmer som portretterer Ekofisk-personligheter og belyser sentrale deler av historien. Utstillingen skal stå fram til utgangen av mars 2006.

I mars relanserte museet Energirommet, som har fått en betydelig oppgradering i 2004 og 2005. Gjennom et samarbeid med ExxonMobil fikk museet installert to interaktive spillstasjoner med energi som tema: «Energiquiz» er en spørrekonkurranse mellom to personer, mens «Energibalansen» utfordrer brukeren til å forsyne et land med ulike former for energi innenfor visse rammebetingelser. I forbindelse med utstillingsåpningen inviterte museet, sammen med ExxonMobil, alle lærere i distriktet til

et lærerseminar om energi. Utstillingen er et ledd i satsingen på vitensenter og har blitt svært populær – spesielt for skoleklasser.

Arbeidet med å utvikle utstillingsprosjektet «Teknologilaboratoriet» har pågått gjennom hele 2005. Det Norske Veritas og Norsk Hydro er kommet inn som nye samarbeidspartnere i tillegg til Oceaneering. Det planlegges nå en ombygging av hele utstillingsarealet i den midterste sokkelen i sjøen. Hovedfokuset i utstilling blir å vise ulik teknologi brukt i utbyggingen av feltet «Ormen Lange». Utstillingen skal inneholde to hoveddeler; en audiovisuell presentasjon og et interaktivt område med utstrakt bruk av simulatorer og eksperiment. De engelske utstillingsmakerne Scenic Route og Brightwhite er engasjert til å prosjektere og bygge utstillingen som er planlagt åpnet høsten 2006.

Et generelt trekk ved museets utstilling er utstrakt bruk av teknisk utstyr. Det gjelder både åpningsutstillingen som ble montert i 1999 og de videreutviklinger som har kommet i de seinere år. Etter snart syv års drift er det gradvis oppstått et økende behov for utskiftninger og fornyelse av de tekniske installasjonene. Det blir viktig å sørge for at museet klarer å prioritere ressurser til dette arbeidet, slik at kvaliteten og regulariteten på utstillingen fortsatt holdes på et høyt nivå.

Skoletjeneste og aktivitetsdager

Totalt deltok 7249 elever i organisert undervisning på museet i 2005. Dette er en markant økning i forhold til 2002 (5500 elever) og 2003 (5100 elever), men en stykke fra de 13.628 elevene som var innom museet i 2004 da vi opplevde et ekstraordinært høyt besøk som følge av den populære utstillingen «Dødelige dinosaurer». Vurdert opp mot normalårene 2002 og 2003 ser vi at skolebesøket utvikler seg i en svært positiv retning. At det stadig utformes nye undervisningstilbud, og at skolebesøk og undervisning er gratis, gjør museet attraktivt som et «utvidet klasserom».

I anledning markeringen av «Geologiens Dag» i september ble det utviklet et eget undervisningsopplegg i geologi for elever på mellomtrinnet (5.-7. klasse). Dette viste seg raskt å bli meget etterspurt og opplegget inngår derfor nå som en del av museets permanente undervisningstilbud.

Tradisjonen tro ble «Åpne Offshore- og Maritime Dager» også arrangert på museet i 2005. Dette årvisse arrangementet i samarbeid med Stavanger Maritime Forum og Stavanger Offshore Tekniske skole, flere opplæringskontor og representanter fra den offshore- og maritime industrien gir elever på 10. klassetrinn verdifull yrkesveiledning.

I løpet av året ble det arrangert fem aktivitetsdager. Disse dagene er lagt til søndager og har barnefamilien som viktigste målgruppe. Tema for dagene i 2005 varierte fra forskerverksted, geologi og energi til barneomvisning i utstillingen om «Kulturminne Ekofisk». I tillegg til aktivitetsdagene har det vært egne tilbud i vinter-, påske- og høstferien. Dette er populære tiltak med mange gjengangere. Nytt av året var at det ble arrangert

egen «Forskerklubb» for barn i alderen 10 til 13 år i høstferien. Listene ble fort fulltegnet og 40 entusiastiske «forskerspirer» brukte tre dager av skoleferien til å dykke ned i mange spennende aktiviteter. Forskerklubben ble arrangert i samarbeid med BP Norge.

Stavanger2008: Prosjektforslaget «Offshore Culture»

Museet har i løpet av året inngått et prosjektsamarbeid med Helen & Hard arkitekter om å utvikle en ide som kan realiseres i tilknytning til at Stavanger skal være europeisk kulturhovedstad i 2008. Dette har resultert i et forprosjekt med tittelen «Offshore Culture» som i oktober 2005 ble overlevert til Stavanger2008 IKS. Prosjektet viser en tenkt utvikling av uteområdet foran museet med rom for ungdomsaktiviteter, badeplass, skøytebane, festplass, utendørs utstillinger av gjenstander, «gjenbrukskunst» og vitensenterinstallasjoner. På grunn av prosjektets sterke karakter av byutvikling og høye kostnader ble forprosjektet oversendt til Stavanger kommune. I sin behandling av saken i desember 2005 ga bystyret uttrykk for at de ønsket å arbeide videre med tanke på en realisering av prosjektet. Saken utredes videre av Stavanger kommune.

Serveringsvirksomhet og museumsbutikk

Serveringsvirksomheten ved Bølgen & Moi Stavanger AS er basert på en leieavtale med museet. Serveringstilbudet er blitt en viktig integrert del av profilen til museet med et positivt omdømme som en av Stavangers fremste kvalitetsrestauranter. I kombinasjon med museet og museets utleie av møterom er serveringsvirksomheten et stort aktivum for anlegget som helhet.

Museumsbutikken AS er organisert som et eget driftsselskap heleid av Norsk Oljemuseum. Driftsåret 2005 ga en samlet omsetning på kr. 922.068,- med et positivt driftsresultat på kr. 87.395,-. Butikkens økonomiske bidrag til museet skjer gjennom betaling av husleie og dekningsbidrag for lønn og administrative kostnader, totalt kr. 250.000,- for driftsåret 2005. Ved utgangen av 2005 ble selskapet Museumsbutikken AS meldt avviklet. Årsaken til dette var at det ikke lenger ble ansett som hensiktsmessig å beholde den opprinnelige organisasjonsformen som eget driftsselskap. Selskapets midler er i sin helhet overført til museet. Den framtidige driften av museumsbutikken vil fra og med driftsåret 2006 bli en naturlig integrert del av museets driftsøkonomi.

Driftsøkonomi

Samspillet mellom egne inntekter, direkte driftstilskudd fra stat og kommune og bruk av ulike typer fondsmidler, utgjør museets særegne «blandingsøkonomi». Denne driftsmodellen har gitt nødvendig fleksibilitet gjennom de første driftsårene, men museet mangler fortsatt tilstrekkelig forutsigbarhet på inntektssiden for å ha stabile rammebetingelser for videre utvikling.

Regnskapet for 2005 viser et negativt driftsresultat på kr. 506.194,- før anvendelse av fondsmidler. Dette blir som forutsatt dekket med restbeløpet på kr. 474.474,- fra det statlige driftsfondet. Det resterende trekkes fra forskningsfondet med kr. 31.720,-. Museet har hatt god likviditet gjennom hele året. Prinsippet om fortsatt drift er lagt til grunn for utarbeidelsen av regnskapet.

Det statlige driftsfondet som i 1998 ble gitt av Olje- og energidepartementet, var opprinnelig på 10,0 mill kroner. Siden åpningsåret 1999 er disse fondsmidlene brukt til å balansere den økonomiske underdekningen på driften. Etter uttaket for 2005 på kr. 474.474,- er fondet uttømt, en utvikling som har vært forutsett over flere år.

Størrelsen på det årlige driftstilskuddet fra staten v/Olje- og energidepartementet er den viktigste enkeltfaktoren i arbeidet med å gi museet forutsigbare økonomiske rammevilkår. Siden åpningen av museet i 1999 har bidraget fra staten utgjort summen av det direkte tilskuddet over statsbudsjettet og den årlige disponeringen av midler fra det statlige driftsfondet. Beløpet har vært gradvis økende. For driftsåret 2004 utgjorde dette statlige bidraget til driften kr. 4.163.470,- og for 2005 disponerte museet kr. 4.924.474,- i tilskudd og fondsmidler fra staten. For 2006 er det bevilget kr. 4.600.000,- i tilskudd til museet over statsbudsjettet. Tatt i betraktning at det statlige driftsfondet er uttømt ved utgangen av 2005 innebærer dette en faktisk nedgang i det statlige driftstilskuddet fra staten på kr. 324.474,-.

Sammen med tilskuddet fra Stavanger kommune på kr. 1.598.000,- disponerte museet kr. 6.522.474,- i offentlige driftstilskudd i 2005. Det er viktig å merke seg at dette bare dekker ca. 38% av driftskostnadene. Dette er en svært lav prosentandel i forhold til andre museer med nasjonale oppgaver som det vil være naturlig å sammenligne med. Størrelsen på det statlige driftstilskuddet for 2006 kompenserer verken for bortfallet av det statlige driftsfondet eller generelt økte kostnader. Som en følge av dette vil det samlede offentlige bidraget til drift av museet i 2006 gå ned mot et nivå på ca. 30%. For å kunne opprettholde eksisterende driftsnivå medfører dette ekstraordinære uttak av sponsorfondet som ikke er bærekraftige på sikt.

Museets sponsorfond, med en grunnkapital på kr. 27.750.000,-, er et viktig element i museets driftsfinansiering. Fondet er organisert som en egen stiftelse med separat regnskap. I følge fondets statutter kan museet disponere avkastningen fra fondet til driftsformål. For 2005 er det overført kr. 1.655.000,- fra sponsorfondet til museet.

Videre utvikling av museet

Museet har fortsatt arbeidet med å utvikle utstillingene mer i retning av *vitensenter*. Dette innebærer en bevisst satsing på økt interaktivitet. Målet er å skape et museum som er mer attraktivt for publikum og som kan stimulere ungdom til økt interesse for teknologi og vitenskap. Nye utstillingspro-

sjekter de siste tre-fire årene har derfor lagt stor vekt på «lek og lær» som pedagogisk utgangspunkt.

Det er viktig at museet i framtiden kan disponere ressurser som gjør det mulig å drive systematisk og kontinuerlig innsamling, sikring og bearbeiding av relevant historisk kildemateriale fra *oljealderen*. Dette vil være en nødvendig forutsetning for å kunne fungere som en nasjonal faginstans innen feltet. Hittil har dette arbeidet hovedsakelig skjedd gjennom dokumentasjonsprosjektene for Ekofisk og Frigg. I 2005 startet museet prosjektet med å utvikle en *kulturminneplan* for petroleumssektoren. Dette blir en strategisk viktig prosess som skal lede fram mot en anbefalt oversikt over fysiske installasjoner på kontinentalsokkelen med kulturminneverdier. Prosjektet blir utført i nær dialog med oljeindustrien og myndighetene.

Museet vil fortsette arbeidet med å utvikle pedagogiske tilbud mot skoleverket. Etter at ordningen med gratis adgang for skoleelever ble innført i 2004, er tilstrømningen fra skolene økt betraktelig. Museet er blitt en attraktiv læringsarena for skoleverket og en viktig informasjonskanal mot den yngre generasjonen – om aktivitetene, realitetene og framtidsperspektivene innenfor petroleumsvirksomheten. Dette tilbudet til skolene vil bli utviklet ytterligere.

På det økonomiske området vil den største utfordringen fortsatt være å etablere en langsiktig driftsmodell som gir forutsigbarhet og setter museet i stand til å etterleve de mål som er nedfelt i institusjonens vedtekter. Det mest avgjørende punktet på dette området vil være å etablere et nivå på det årlige, statlige driftstilskuddet som står i forhold til museets aktivitetsnivå, ansvarsområde og øvrige inntektsmuligheter. Etter syv års drift er det innhentet tilstrekkelig erfaring til å kunne avklare institusjonens behov for økonomiske rammevilkår. På denne bakgrunn ser styret fram til en videre dialog med Olje- og energidepartementet om museets framtidige utvikling.

Stavanger, 23. mars 2006

Per Terje Vold *Styreleder*	Lars Anders Myhre *Nestleder*	Arild Nystad
Kristine Gramstad	Bjørn Vidar Lerøen	Anders Haaland
Anne Selnes	Jørn Bjerga	Finn E. Krogh *Direktør*